

MÜHÜR BOZMA (FEKK'İ) SUÇU

Asistan Dr. Erol CİHAN

İÇİNDEKİLER :I. Hüküm, tarihî köken, gelişim, mukayeseli mevzuat. 1. Hüküm. 2. Tarihî kökeni. 3. Tarihî gelişimi. 4. Mukayeseli mevzuat. II. Ceza hukukî yönünden korunan değer. III. Suçun konusu. 1. Mühür. 2. Tahsis. 3. Yetkili. 4. Mühürlemenin bozukluğu. IV. Maddî unsur. 1. İhlâl. 2. Fiilin hukuka aykırı oluşu. V. Suçun işlenmesi. 1. Tamamlanması. 2. Nitelikleri. VI. Manevî unsur. 1. Kast. 2. Taksir. VII. Suçların içtimai. VIII. Özel ağırlatıcı sebepler.

I. Hüküm, tarihî köken, gelişim, mukayeseli mevzuat.

1. Hüküm.

TCK. m. 274 de mühür bozma (fekki) suçu şöyle düzenlenmiştir : «Bir kimse kanuna yahut hükûmetin emrine tevfikân bir şeyin muhafazasını yahut aynen mevcudiyetini temin için vazolunan mühürü fekkederse üç aydan iki seneye kadar hapis cezasına ve kırk liraya kadar ağır cezaî nakdî itasına mahkûm olur. — Eğer bu fiil, mühür vazını emir veya icra etmiş olan memur yahut resmen mühür altına alınan bir şeyi muhafaza etmek yahut yanında bulundurmak vazifesiyle mükellef olan kimse tarafından işlenmiş ise bir seneden dört seneye kadar hapis cezası ve otuz liradan yüzelli liraya kadar cezaî nakdî tayin olunur. — Eğer cürüm, memur veya muhafızın müsamahası ve dikkatsizliği neticesi olarak vukua gelmiş ise bunlar hakkında otuz liradan yüz liraya kadar ağır cezaî nakdî hükmolunur.» Sözkonusu hüküm, TCK.nun ikinci kitabının üçüncü babında bulunan Devlet İdaresi aleyhine işlenen cürümlerin onuncu faslında «Mühür fekk'i ve hükûmetin muhafazasında bulunan eşyayı çalmak» suçları arasında yer almıştır. Şuhalde, eşyanın kamunun nezareti altında bulunması keyfiyeti, ihlâl edilmektedir. Vazedilen mü-

hürlerin kırılması, bozulması, tahrip edilmesi gayet kolaydır. Bunların (aslında devlet iradesinin) saygı görebilmeleri için bir ceza himayesine olan gereklilik, açıktır¹. Onuncu fasılda düzenlenen suçlarda, dar anlamda amme idaresinin normal fonksiyonunu içine alan menfaatlar sözkonusudur. Devlet bazı eşya üzerinde iradesini göstermek suretiyle o eşyayı nezareti altına almaktadır. Bir diğer deyişle o eşyanın devlet iradesinden faydalanmak suretiyle muhafazası, devletçe garanti edilmektedir. Demek oluyor ki mühür, kamu otoritesine olan saygıyı garanti altına almaktadır. Kamu işlemi, itaati emretmektedir². Otoriteye saygısı olan, mühürlere de saygı gösterecektir³.

2. Tarihî kökeni.

Sözkonusu 274. madde, 1810 tarihli Fransız Ceza Kanununun kötü bir taklidi olan 1859 Sardo - İtalyan Kanununun 291 ve sonrakilerinin, 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanununun 201. maddesine aktarılmasından meydana gelmiştir⁴.

Eski hukukta, mühür fekki fiili, özel bir suç değildi ve Fr. CK. tarafından da 1791 e kadar öngörülmemişti. İlk, mühürler, karşı ihtilâlcilerin suç evrakına konulmuştu. Cezalar çok ağırdı, bu yüzden uygulama alanı bulamıyordu. Décret du 20 niv. an II ile, mühürlerin ihlâl edilemezliği garanti altına alınmak istendi⁵.

3. Tarihî gelişimi.

İlkin 1789 Fransız İhtilâlinde uygulama alanı bulmuştur. 1791 tarihli bir Fransız Kanununa göre, mühürlerin herhangi bir muhafızı veya diğer bir kişi, mühürleri bozarsa, ağır hallerde, ihtilâle karşı suçtan ötürü sanıklara ölüm cezası, diğer hallerde yirmidört yıla

1) Logoz, Commentaire du Code Pénal Suisse, Partie Spéciale, c. II, 1956, m. 290, s. 674.

2) Dalloz, Répertoire de Droit Criminel et de Procédure Pénal, Besson Tome II, Paris 1954, s. 822, not 21.

3) Garçon, Code Pénal Annoté. c. I, Paris 1952, m. 249, s. 894.

4) Bak. Manzini, Trattato di diritto penale Italiano, c. V, Torino, 1950, s. 538.

5) Garçon, c. I, s. 893.

kadar ağır hapis cezası veriliyordu⁶. Cezaların bu denli gaddarlığı, ancak sözkonusu dönemin özelliğiyle bir dereceye kadar haklı gösterilebilir. Nitekim daha sonraları bu konuda daha az sertlikle ve daha tam bir düzenleme ile duruldu. 1863 Kanunu, FrCK. nun 249. maddesine yeni bir düzenleme şekli verdi, özellikle kasıtlı mühür fekkinin cezasını azalttı⁷.

4. Mukayeseli mevzuat.

Bu gün yürürlükte olan 1930 İtalyan Ceza Kanunu, kaynak kanunumuz olan 1889 İtalyan Ceza Kanununun hemen hemen aynı hükmünü, 349. maddede belirtmiştir. Mukayeseli mevzuatta da mühür fekki suçuna benzer hükümleri hemen bir çok memleketlerde bulmak mümkündür. Gerçekten Alman CK. m. 136, Avusturya CK. m. 316, Fransız CK. m. 249 - 251, Yunan CK. m. 178, Belçika CK. m. 283 - 284, 1886 tarihli Portekiz CK. m. 310, 27.10.1961 (1963) tarihli Rus CK. m. 195, İsviçre CK. m. 290, mühür bozma ile ilgili hükümleri göstermektedir.

II. Ceza Hukuku bakımından korunan değer.

Mühür fekki suçu ile Ceza Hukuku yönünden, dar anlamda amme idaresinin normal fonksiyonu ile ilgili menfaatler korunmaktadır. Devlet, bazı eşyayı muhafazası altına almakta amme menfaati görebilir. İşte mühür denilen, devletin iradesinin temsili işareti, bir eşyanın olduğu gibi muhafaza edilmesi konusundaki devletin iradesini gösterir. Devletin bazı eşyanın muhafaza edilmesinde amme menfaati görmesini, mühürle tesbit ettikten sonra bu mührü bozanlar, hakikati halde, sözkonusu mührün temsil etmiş bulunduğu devlet iradesini, otoritesini ihlâl etmiş olmaktadır. Bundan böyle mühür fekk'i suçunda, amme iradesinin normal fonksiyonu ile ilgili menfaatlara karşı bir suç işlenmektedir⁸. Bir diğer deyişle, Ceza Hukuku bakımından korunan değer, belirtilmiş olan devlet otoritesidir. Mühür vazetmekle ortaya konul-

⁶) Chaveau - Helié, Théorie du Droit Pénal, c. I, Paris 1908, s. 525; Lollini, Dei delitti contro la pubblica amministrazione, s. 376 (Pessina, Enciclopedia del diritto penale italiano, Milano 1907).

⁷) Garçon, c. I, s. 893.

⁸) Aynı mahiyette: Manzini, V, 1921, s. 327.

muş bulunan devletle ilgili emre saygısızlık gösterme, devletin itibarını sarsacağından cezalandırılmak gerekir⁹. Demek oluyor ki, mühür bozulması suçundan korunan değer, bizatihi nesne değildir; nesnenin temsil ettiği, devlet otoritesidir. Nesne, devlet otoritesinin, eî sürülemez, dokunulmazlık garantisinin vasıtasıdır¹⁰.

III. Suçun konusu.

Suçun maddî konusu, bir makam, memur veya memur yardımcısı tarafından sözü edilen eşyayı kilitlemek, işaret etmek, veya haciz altına almak için vazedilen devlet mühürü, resmî mühürdür¹¹. Demek oluyor ki, kanunun, bu madde ile korumak istediği husus, mühür altına alınmış bulunan eşya olmayıp, muhafaza için kullanılan bizzat mühürdür¹². Bundan böyle mühür altındaki eşya alınmasa, eşyaya dokunulmasa dahi, mühür bozulmakla, suç işlenmiş olur¹³.

1. Mühür.

Suçun maddî konusunu teşkil eden mühürden, ilgili eşya üzerindeki mühür vazetme anlaşılır¹⁴. Mühür belirli şeyleri, başkasının tesir ve tasarruf sahasından çıkarma gayesine yönelmiş, sembolik nitelikte, müspet olarak konulan maddî belirtilerdir¹⁵. Şuhalde, mühür, damga ile karıştırılmamak gerekir. Damga, bir hususun tevsiki (meselâ verginin ödendiğini göstermek) için kullanılan işaret anlamındadır¹⁶. Diğer yönden mühürü meydana getiren maddenin herhangi bir

9) OLG - Saarbrücken Saar IRZ. 19, 50, 32; Schönke/Schröder, Strafgesetzbuch, Kommentar, München/Berlin, 12. bası, 1965, s. 690; Maurach, Deutsches Strafrecht, Besonderer Teil, c. I, s. 493.

10) Antolisei, Manuale di diritto penale, Parte speciale, c. II, Milano, 1954 s. 672.

11) Schönke/Schröder, m. 136 II, s. 554.

12) Antolisei, c. II, s. 672.

13) Erem, Türk Ceza Hukuku, c. II, Hususi Hükümler, 2. bası, Ankara 1965, s. 443; Krg. Manzini, V 1921, s. 327; Logoz, m. 290, s. 674.

14) Krg. Schönke/Schröder, m. 136 II 1, s. 554.

15) Aynı mahiyette: Manzini, V, 1921, s. 327; Riccio, I delitti contro la pubblica amministrazione, Torino, 1955, s. 608.

16) Bak. Lollini, s. 385.

önemi yoktur. Bu itibarla mühür, madenden, kurşundan balmumundan, sıkıştırılmış mukavvadan, işaretli yapıştırılmış bir kâğıttan veya diğer herhangi bir maddeden olabilir¹⁷. Alman Hukukunda tasdik karakteri ile birlikte sözkonusu gayeleri sağlamak için meydana getirilen her işaret, mühre dahil telâkki edilmektedir. Buna uygun olarak mühür pulları «siegelmarken», kurşunlu mühürler, haciz levhaları «pfandtafeln», ayırdedici damgalar (meselâ otomobiller üzerine vazedilen), mühür kavramı içinde sayılmaktadır¹⁸.

Mühür, vazedildiği eşya üzerinde esasında maddi bir engel olmayıp, sadece sembolik mahiyette bir muhafaza görevine sahiptir. Bu itibarla, mühür teminat altına alınmak istenen malın bizzat üzerine konulabileceği gibi, malın bulunduğu yeri muhafaza eden eşya üzerine de konulabilir¹⁹.

Mühürler, her türlü eşya üzerine konabilir; kapı, mobilya, giriş, pencere, sahanlık gibi²⁰.

2. Tahsis.

Buradaki mühür, kanunda belirtilen gayeleri, sağlamaya yönelmiş bulunmalıdır. Bir diğer deyişle mühür, «bir şeyin muhafazasını yahut aynen mevcudiyetini temin için» vazolunmak gerekir. Bir başka deyişle böyle bir gaye gütmeyen mühürler, konumuzun dışındadır. Mühürün konuluşundan, herhalde bu anlamın, gayenin anlaşılabilmesi gerekir²¹.

3. Yetkili.

Mühürün, kanun hükmünü veya resmî merciin emrini yerine getirmek için vazedilmesi gerekir. Bununla ilgili olarak TCK. m. 274 de, mühürün «kanuna yahut Hükûmetin emrine tevfikân vazedilmiş ol-

17) Zürcher, Motifs, AP 1908, 373; PV. 2 e comm. d'exp. V, 216 i.s. (Logoz, s. 674).

18) Maurach, s. 493.

19) Dalloz, Répertoire., c. II, s. 823 not 8.

20) Logoz, m. 290, s. 673.

21) Crim. 9 pluv. an IV. Jur. gé n., o loc. cit. 155. (Dalloz, Répertoire, c. II, s. 823, not 11.).

ması» ibaresi yer almıştır. Mühürü vazedenden memur, şayet ferdî irade sine göre hareket etmiş ise, bu takdirde sözkonusu ibare gerçekleşmiş olmaz. Buna göre, bir tren memuru, bir yolcuya yardım etmek için, yolcunun bavuluna, demiryolu idaresinin mühürünü vurmuş ise, bu takdirde, memur kanun veya hükûmet emrine uygun hareket etmiş olmayacaktır²². Şuhalde mühürün memur tarafından vazedilmesi yeter değildir. Ayrıca memurun, mühürün vazı konusunda görevli ve yer itibariyle yetkili olması gerekir²³; bununla beraber, müşahhas olayda, mühür vazedilmesi için gerekli hukukî ve fiilî şartların toplanması zarurî değildir²⁴.

Mühürü vazedenden memurun, kamu hukuku, özel hukuk, muhakeme hukuku ya da muhakeme dışı hukukla ilgili bir hakkın sağlanması gayesi ile hareket etmesi, önemli değildir. Gerçekten sözkonusu hak, noter, hâkim (sorgu, sulh v.b.) ile benzerleri kişilerce kullanılabilir.

Mührün, bizzat görevli, yetkili memurca konulması şart değildir. Kanunu uygulama veya resmî merciin emrini icra için görevli memurun yardımcısı olarak özel bir kişi bile mühür vazedebilir²⁵.

4. Mühürlemenin bozukluğu.

Hukukça korunan bir değer, ancak kendisinin ilişkin olduğu bir fiil varsa, sözkonusudur. Hukuk yönünden bir fiil yoksa, bu takdirde fiile ilişkin bulunan hukukî himayenin de mevcut olmaması gerekir. Bundan böyle, mühürün konulması hareketi, mühür ister geri alınabilir, ister iptal edilebilir olsun veya mühür, vazetme keyfiyeti usulüne uygun olsun veya usulüne uygun olmasın, yani gayri muntazam olsun, farketmez. Yeter ki bu harekette, yokluk sözkonusu olmasın. Bu takdirde mührün vazedilmesi keyfiyeti, hukuken mevcut değildir²⁶. Bir diğer deyişle mühür vazının haksızlığı, sonradan kesin

22) Manzini, V 1921, s. 328; Erem, II, s. 444.

23) RGSt. 36, 155.

24) RGSt. 34, 398, 36, 155; KG. HRR. 19, 31 Nr. 2084; von Hippel, Lehrbuch des Strafrechts, 1932, s. 305 not 10; LK. m. 136 II; Olshausen, m. 136 not 3; Binding, Lehrbuch des gememen Strafrechts, Besonderer Teil, 1902 - 1905, c. 2, s. 625; von Liszt - Schmidt, s. 811; (Schönke/Schröder, m. 1336 II d. s. 554 - 555); Kohlrausch - Lange, Strafgesetzbuch, Kommentar 43. bası, Berlin 1961, m. 136, s. 355.

25) Manzini, V, 1921, s. 329; Erem, c. II, s. 442; Garçon, s. 894.

26) Manzini, V, 1921, s. 329.

olarak anlaşılrsa dahi, mühür fekki suçunun varlığını etkilemez. Çünkü haksızlık, belirli usule göre sabit oluncaya kadar, mührün sembolik olarak temsil ettiği devlet iradesine karşı gelmemelidir²⁷. Yargıtay da aynı yolda karar vermiştir. Gerçekten «Tereke yazma işinin yargıca ait olmasına göre, başkâtip tarafından yazılıp, mühür altına alınmanın, kanunî olmadığı ve dolayısıyla kanunî olmayarak konulan mührün bozulmasında suç mahiyeti bulunmadığı» kararlaştırılmıştır²⁸.

IV. Maddî unsur.

Suçun maddî unsuru, mühürlerin herhangi bir şekilde fekkedilmesi keyfiyetinde ifadesini bulur. Kanun bu unsuru «kanuna yahut hükûmetin emrine tevfikân bir şeyin muhafazasını yahut aynen mevcudiyetini temin için vazolunan mührü fekkederse» şeklinde belirtmiştir.

1. İhlâl.

İhlâl gerçekte, bir nesnenin olduğu biçimde korunması için, devletin iradesinin varlığını gösteren sembolik - temsilî bir işaretle tezahür eden, mühre ilişkindir. Bir diğer deyişle, i h l â l, m ü h r e k a r ş ı y a p ı l ı r. Bununla beraber, mühür, fiilen maddî biçimde nesneyi koruyan bir tedbir değildir. Bundan böyle, mührün fekkedilmesi, maddî anlamda tahrip edilmesi değildir. Olsa olsa sözkonusu nesnenin olduğu gibi korunmasını gösteren devlet iradesinin ihlâl uğramasıdır. Bunun tabîî sonucu şudur ki, mühüre hiç dokunulmadan da sözkonusu devlet iradesinin ihlâl edilmesi mümkündür. Gerçekten mühüre hiç dokunulmadığı halde, korunması için mühür konulan nesnenin yer itibariyle sabit yeri değiştirildiği takdirde, maddî unsur gerçekleşebilir. Örnek olarak şunlar gösterilebilir: kapısı mühürlenmiş yere, merdivenle girmek²⁹, mühürlenmiş nesnelere uzaklaştırılması ya da icra memurunun haciz levhasında sözkonusu edilmiş çayırın biçilmesi³⁰.

27) Krş. Garraud, c. IV, n. 1704; Erem, c. II, s. 444.

28) 4. CD., 25.9.1947, E. 058, K. 11784 (Erem, c. II, s. 444).

29) Olshausen, Kommentar zum Strafgesetzbuch, 12. bası., 1942, m. 136 not 8 (Schönke/Schröder, m. 136 III 2, s. 691).

30) Schönke/Schröder, m. 136 III 2, s. 691.

Demek oluyor ki devlete ilişkin iradenin tezahürü olan mühür bozulmadan da, bu işarete hiç dokunmaksızın, devletin sözkonusu nesneyi koruma iradesinin ihlâl edilmesiyle de maddî unsur gerçekleşebilir. Bu mühre dokunarak mühür bozma hareketine «materiyel», dokunmadan görevini ihlâl etmeye de «fonksiyonel» elkoyma denilmektedir³¹.

Sözkonusu ihlâl keyfiyeti çeşitli biçimlerde gerçekleştirilebilir. Mühür altındaki eşyanın, mühür bozulmaksızın alınmasından hırsızlık suçunun meydana geldiğini, mühür fekki suçunun gerçekleşmediğini savunan görüşte, isabet yoktur³². Bu görüş ancak, mühür fekkinden daha ileri giden hâdiselerde (mühürün fekki lie yetinmemek, mühür altındaki malı da almak) doğru olabilir³³.

Maddî unsurun gerçekleştirilmesi için, herhangi bir icraî hareket gereklidir; ancak, basit ihlâl hareketleri yeterli değildir³⁴.

2. Fiilin hukuka aykırı oluşu.

İhlâl kavramı, fiilin hukuka aykırı olan konusunu içine alır. Bir diğer deyişle, fiilin işlenmesinde hukuka uygunluk sebebi varsa (meşru müdafaa, ıztırrar hali) (yangın)³⁵, ya da hukuka aykırılık sözkonusu değilse, bu takdirde, yapılan fiil suçun unsurlarından birinin eksikliği sebebiyle suç teşkil etmeyecektir. Kendinde hukuka uygunluk sebeplerinden biri ile hareket eden kişi, mühür fekki suçunu işlemiş olmaz. Örneğin CUK. m. 86/1 e göre yargıç, savcı ya da kolluk mensupları, soruşturma için sübut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tabî olan eşyayı muhafaza veya başka bir suretle emniyet altına alabilir. Bu koruma tedbiri³⁶, eşyayı bir odaya koyup kapısını mühürlemek suretiyle alınabilir. Bu hakkı kullanan yetkili kişi gerektiğinde, mühürü bertaraf edebilir. Bu durumda hakkın icrası, veya diğer bir hukuka uygunluk sebebi gerçekleşecektir.

31) Santoro, Manuale di diritto penale, Torino 1962, c. II, s. 375.

32) Aksi kanaat: Garçon, m. 249, n. 5; İsabetli kanaat: Erem, c. II, s. 443.

33) Erem, c. II, s. 443.

34) Manzini, V, 1921, s. 330.

35) Garçon, m. 249, s. 894, n. 21.

36) Bak. Kunter, Ceza Muhakemesi Hukuku, 3. bası 1967, s. 413 - 471.

V. Suçun işlenmesi.

Bir zarar suçudur³⁷. Bunun doğal sonucu olarak icraî niteliktedir. Sadece icraî hareket ile işlenebilir. Ancak taksirli olarak işlenebilen türü bunun dışındadır.

1. Tamamlanması.

Suçun işleme (icra) süreci, mühürün bozulmasının söylenebildiği anda tamamlanmış olur. Diğer bir söyleyişle, fail tarafından mühürler vasıtasıyla sağlanan nezaretin ihlâl edildiği anda tamamlanır³⁸. Suçun tamamlanması için belirli olan zararlı bir neticenin meydana gelmesi şart değildir³⁹. Aksi kanaatta olanlar ise, mühürün bozulması anında suçun tamamlandığını kabul etmezler. Pessina mühür altına alınmış nesnenin muhafazası veya aynılığının ihlâli ile tamamlandığını savunur⁴⁰. Şu var ki, sözü edilen anlayış, suçun mahiyetine ilişkin görüş ile korunan değer kavramına açıkça aykırıdır. Gerçekten, suç, devlet iradesi aleyhine işlenen suçlardandır. Suç mühür altındaki eşyadan çok, devletin otoritesinin tezahürü olan iradeye saygı göstermemekte, karşı gelmektedir. Bunun doğal sonucu olarak, mühür bozulması ile özel bir zararın meydana gelmesi gerekli değildir. Nitekim bu temel esasa uygun olarak, böyle bir zarar meydana gelmemiş olsa da, resmî mühürü, sulh yargıcının huzuru olmaksızın bütün mirasçılarının oybirliğiyle bozdukları bir olayda, Fransız Temyizi, mühür bozma suçunun gerçekleştiğine isabetli olarak karar vermiştir⁴¹.

Bu suç, ayrıca, sırf hareket suçu (reato di mera condotta) niteliğini taşımaktadır⁴². Gerçekten hareketin yapılması ile

37) Zarar suçu kavramı için bak. Kunter, Suçun Maddî Unsurları Nazariyesi, İstanbul 1955, s. 109; Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Umumî Kısım, c. I, 4. bası, İstanbul, 1967, s. 345, 397, 398.

38) Manzini, V 1921, s. 331.

39) Santoro, c. II, s. 374; Erem, c. II, s. 443.

40) Pessina, Elementi III, 2833; Lollini, bu fikrin, bilimsel ve ontolojik yönden doğru olduğunu, ancak kanunun söylemine uymadığını belirtmektedir (Lollini, s. 386. Pessina, Enciclopedia., s. 386.).

41) Garçon, m. 249, n. 19, s. 895. FTM. 22 temmuz 1813 (S. et P. chr.). Üstelik aksine bir karar vardı: FTM. 4 brum an V (S. et P. chr., D. scellés, 155); Erem, c. II, s. 374.

tamamlanan bir suç olarak ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı tamamlanma için mühürlerin veya mühür altına alınmış nesnedeki muhafaza keyfiyetinin bertaraf edilmesi, kırılması, tahrip edilmesi v.s. mücerret olarak, herhangi bir dış neticeden bağımsız şekilde, yeterlidir⁴³.

2. Nitelikleri.

Yukarda belirtilenlerden suçun nitelikleri⁴⁴ açıkça ortaya çıkmaktadır; gerçekten mühür bozulması suçu her şeyden önce,

- a) Bir zarar suçudur.
- b) Kural olarak icraî niteliktedir.
- c) Sırf hareket suçudur; ayrıca serbest hareketlidir⁴⁵.
- d) Devamedegelen etkileri olsa da, âni suçlardandır.
- e) Teşebbüse elverişlidir⁴⁶. Fail, mühürü bozmaya başladığı anda suçun işlenmesi sürecinde, bir diğer söyleyişle teşebbüs evresinde kalmış demektir⁴⁷.

VI. Manevî unsur.

Bu suç hem kasıtle, hem de taksirle işlenebilir.

1. Kast.

Sözü edilen kast, mührün kanun hükmü veya resmî merciin emri ile bir şeyin muhafazaşı veya aynen mevcudiyetini sağlamak için

43) Manzini, V, 1921, s. 331; Aynı nitelikte: Riccio, I delitti contro la pubblica amministrazione, Torino, 1955, s. 609; Logoz, m. 290, s. 674.

44) Riccio, s. 609.

45) Santoro, c. II, s. 374.

46) Maggiore, Diritto penale, c. II/1, 3. bası, Bologna 1948, s. 223; Krş. Dalloz, s. 822, not 5. 1863 te Fransa'da teşebbüs cezalandırılıyordu. Bugün söz konusu suça teşebbüs cezalandırılmıyor (Bak. Garçon, m. 249, s. 895; Rép., Bris de scellés, 29.

47) Krş. Santoro, c. II, s. 376.

vazolunduğunu bilerek fekketme iradesidir. Diğer bir söyleyişle, ilgili şey üzerine, yetkili bir makam tarafından vazolunmuş bir mühür olduğunu bilerek elkoyma şuur ve iradesidir⁴⁸. Demekoluyor ki kast, mühürleri ihlâl etme iradesiyle birlikte, mühürlerin mahiyetini bilme iradesinden ibarettir⁴⁹. Alman Temyiz Mahkemesine göre fail bu konuda hareket etme yetkisi olmadığını bilmek zorundadır⁵⁰. Bununla beraber, haczin hukuka uygunluk şuurü, gerekli değildir. Bu açıklamalardan sonra, sözkonusu kastın, genel kast olduğu⁵¹ kendiliğinden çıkmaktadır. Suçun varlığı için genel kast zorunlu ve yeterlidir. Bir şeyi elde etme gayesi, önemli değildir. Zira, özel kast aranmamaktadır⁵².

Şüphe etme, bilmeye eşdeğerdir (dolaylı kast), demekoluyor ki, fail yanlışlığı veya yanlışlığı konusunda şüphe besleyebilir; böyleyken tehlikeyi göze almış olabilir. Bu takdirde, kastın varlığı kabul edilmek gerekir. Diğer yönden, fiilin hukuka objektif uygunluğu konusundaki bilmeme ve yanlışma, mazeret sebebi olamaz. Zira, kanunun objektif varlığına ilişkin bir bilmeme veya yanlışma sözkonusudur. Daha açık olarak, kanunu bilmeme veya yanlışma, mazeret teşkil etmez (TCK. m. 44)⁵³. Bununla beraber yargıcın, bu durumu, cezayı tayin ve tespit ederken gözönünde tutması gerekecektir.

Suçta, özel bir saik aranmaz⁵⁴. Bununla beraber, suç kötü saiklerle işlenmişse, bu durum, takdire bağlı cezayı azaltıcı bir nitelik sayılabilir. Yargıtay da bu yolda karar vermiştir. Şöyle ki «Ölen kocasına ait olup tereke hâkimliğince mühürlenmiş odanın mühürünü fekkeden sanığın müştereken oturdukları odaya bu suretle girmesine göre bu halin tahfife sebep olup olmayacağı tartışılmaması»nın yolsuz olduğu, kararlaştırılmıştır⁵⁵.

48) Bak. Santoro, c. II, s. 376.

49) Levi, Delitti contro la pubblica amministrazione, in Florian, Trattato di diritto penale, c. II, kısım III, Milano 1935, s. 464; Aksi kanaat: Grispigni, Delitti contro la pubblica amministrazione, s. 327. Mühür vazetmenin gayesinin, bir şeyin varlığını sağlama veya muhafaza altına alma olduğunu bilmesi de gerekmediğini belirtmektedir (Ricci, s. 609); Krg. KG. JR. 1955, 475.

50) RG. HRR. 1938 Nr. 1564 (Schönke/Schröder, m. 140 not IV, s. 691).

51) Maggiore, c. II/1, s. 223.

52) Ricci, s. 610.

53) Manzini, V, 1950, s. 545.

54) Santoro, c. II, s. 376.

55) 4. CD., 23.9.1948, 9869/10052, s. 911 (Erem, c. II, s. 444).

2. Taksir.

Söz konusu cürüm, taksirle de işlenebilir. «Eğer cürüm memur veya muhafızın müsamahası veya dikkatsizliği neticesi olarak vukua gelmiş ise» (TCK. m. 274/3), taksirli mühür bozma, sözkonusudur.

a) Fail.

Taksirli mühür bozma fiilinin faili, mühür fekkini emretmiş veya icra etmiş bulunan kamu görevlisi memurdur. Taksirli suçta, bu kişisel nitelik, TCK. m. 274/2 ye göre, bir kurucu unsurdur. Oysa TCK. m. 274/3 e göre bir ağırlatıcı sebeptir.

b) Taksir.

Bu taksir, sözkonusu kamu görevlisinin, nezaretçinin, tecrübesizliği, ihmali hareketiyle, irade etmediği, mühürlerin fekki neticesine sebebiyet vermektен ibarettir. Bu hal çok çeşitli biçimde gerçekleşebilir⁵⁶. İlgili kişi, kendi ihmali veya icrai hareketile, şuurlu ve isnat kabiliyetini haiz bir kişinin mühür fekkini işlemesinde rol oynaması gereklidir⁵⁷. Demekoluyor ki, diğer bir kişinin kasten mühür fekkini işlemesinin, memur veya muhafızın taksirinden ileri gelmesi araştırılacaktır. Burada ihmal, karine değildir⁵⁸. Mühür, fekki fiilini işleyen isnat kabiliyetini ve kusurluluğu haiz değilse yani cezaî sorumluluğu yoksa, akıl hastası veya küçükse, memur veya muhafızın, TCK. m. 274/2 ye göre cezalandırılmayacağı⁵⁹; Bu halin, makul olmasa da kanuna uygun olduğu belirtilmektedir.

VII. Suçların içtimalı.

Mühür bozma suçunda, fail diğer suçlarla bağlantılı olabilir. Gerçekten mühür bozma suçu, diğer bir suçun unsuru veya ağırlatıcı sebebi olursa, m ü r e k k e p s u ç sözkonusu demektir. TCK. m. 78

56) Riccio, s. 610.

57) Aynı mahiyette: Manzini, V 1921, s. 332.

58) Dalloz, s. 823 not 26.

59) Aksi kanaatta: Tosti, La colpa penale, Torino 1908, s. 245; (Aynı kanaatta: Manzini, V 1921, s. 332); Erem, c. II, s. 445.

gereğince, faile daha ağır olan suçun cezasının verilmesiyle yetinilecektir. Örneğin TCK. m. 492/2 deki «mevsuf hırsızlık» mühür bozma fiili ile birlikte işlenebilir. 492/2 nin uygulanabilmesi için, mühürün mutlaka bozulması suretiyle, malın çalınması gerekli değildir. Gerçekten, bir kişi, hükûmetin emriyle veya kanundan ötürü, resmen mühür altına alınmış bir sandığın, mühürüne hiç dokunmaksızın, bir tarafından delik açarak bazı eşyayı çaldığında TCK. m. 492/2 uygulanır. Çünkü sözkonusu bent, mühüre vücut veren maddenin fizik ihlâlini değil, mühürle sağlamak istediği himayenin ihlâlini cezalandırmıştır⁶⁰. Diğer hallerde çok defa maddî içtima vardır⁶¹. Örneğin, mesken masuniyetini ihlâl (TCK. m. 193) ile veya hükûmetin muhafazasında bulunan eşyayı çalmak (TCK. m. 275, 276) fiili ile içtima edebilir⁶².

Eşyaya veya malın bulunduğu yere konulmuş mühürün bozulması, malın çalınması için değil de sırf tahribi için vukua gelmişse, TCK. m. 492/2 uygulanamaz. Diğer yönden fail, mühürle korunan bir malın mühürünü, hırsızlıktan başka bir amaçla bozar, sonradan elverişli şartlar zuhur etmiş olmasından ötürü ayrıca malı da çalmağa karar verir ve çalarsa, 492/2 uygulanamaz. Olay basit hırsızlık ile TCK. m. 274 deki mühür bozma suçunun maddî içtimaı olarak düşünülmelidir⁶³.

VIII. Özel ağırlatıcı sebepler.

Taksirli mühür fekki suçundan, fail «memur yahut resmen mühür altına alınmış bir şeyi muhafaza etmek yahut yanında bulundurmak vazifesiyle mükellef olan kimse» ise, TCK. m. 274/2 ye göre ceza artırılır.

Suçta tesir eden bu hal, fiilin kasıtlı haline uygulanabilir (TCK. m. 274/1). Kişiye bağlı bu ağırlatıcı sebep, suçortasına ancak vukuf şartıyla geçer (TCK. m. 66)⁶⁴.

60) Şensoy, Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar, 2. bası İstanbul 1963, s. 178 - 179. Yargıtay'ın içtihadı da bu yoldadır: YCGk. 22.11.1954, E. 340. K. 340; Ayrıca bak. yukarda II.

61) Krş. İtalyan TM. 13 haziran 1905. Suppl. Riv. Pen. XIV, 237 (Manzini, V, 1921, s. 331).

62) Bak. Logoz, m. 290, s. 674.

63) Şensoy, s. 179; Krş. Dalloz, s. 822 not 1.

64) Bak. Manzini, V 1921, s. 332; Krş. Erem, c. II, s. 445.

Kaynak Kanununun Tasarısında, s a d e c e «muhafız» dan söze-
diliyordu. Fakat, mühürlenmiş eşyayı bir yerden diğer yere götürmek-
le görevlendirilmiş kişinin de bu fiili işleyebileceği düşüncesiyle, fık-
ra hükmüne eşyayı «yanında bulundurmamak vazifesiyle mükellef olan
kimse» kaydı eklenmiştir⁶⁵. Söz konusu ağırlatıcı sebep, yerindedir.
Çünkü belirtilen kişilerce, bu suçu işlemek kolaylıkla mümkündür⁶⁶.
Suç işlemekteki kolaylıkla oranlı olarak cezanın da artırılacağı ilkesi
kendiliğinden anlaşılabilir açıklıktadır.

Yararlanılan Kaynaklar.

- Antolisei**, Manuale di Diritto Penale, Parte Speciale, c. II, Milano
1960.
- Chauveau - Hélie**, Theorie du Droit Pénal, c. II, Paris 1908.
- Dalloz**, Repertoire du Droit et de Procedure Pénale, c. II, 1954.
- Erem**, Türk Ceza Hukuku, c. II Hususî Hükümler, 2. bası, Ankara
1965.
- Garçon**, Code Penal Annoté, c. I, Paris 1952.
- Logoz**, Commentaire du Code Penal Suisse, Partie Spéciale, c. II,
Neuchâtel, 1956.
- Kohlrausch/Lange**, Strafgesetzbuch, Kommentar 43. bası, Berlin
1961.
- Levi**, Delitti contro la pubblica amministrazione, in Florian, Tratta-
tato di diritto penale, c. II, Kısım III, Milano 1935.
- Lollini**, Dei delitti contro la pubblica amministrazione, in Pessina,
Enciclopedia del diritto penale italiano, c. 7, Milano 1907.
- Maggiore**, Diritto Penale, 3. bası, c. II, Bologna 1948.
- Manzini**, Trattato di Diritto Penale Italiano, c. V, Torino 1921, c. V,
1950.
- Maurach**, Deutsches Strafrecht, Basonderer Teil, c. I, 1952.

65) Majno, m. 201, n. 1036; Erem, c. II, s. 445.

66) Lollini, s. 383; Erem, c. II, s. 446.

Pessina, Enciclopedia del Diritto Penale Italiano, Milano 1909.

Riccio, I Delitti contro la Pubblica Amministrazione, Torino 1955.

Santoro, Manuale di Diritto Penale, c. II Parte Speciale, Torino 1962.

Schönke/Schröder, Strafgesetzbuch Kommentar, München/Berlin,
12. bası 1967.

Şensoy, Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar, 2. bası, İstanbul 1963.